

IN MEMORIAM

РОМАНЦОВ ВОЛОДИМИР ОМЕЛЯНОВИЧ

З квітня 2013 р. на 85-му році життя перестало битися серце відомого українського історика, професора, заслуженого діяча науки Володимира Омеляновича Романцова.

В.Романцов народився в Костянтинівці (нині місто Донецької обл.) 16 вересня 1928 р. У 1933 р. сім'я переїхала до Луганська. У червні 1941 р. батько був мобілізований в армію, а мати з двома дітьми евакуювалася спочатку у Самаркандську область, далі – в Алма-Ату, де 14-річного Володю призвали на трудовий фронт і він почав працювати, не залишаючи школи, на заводі, у ливарному цеху. Але вже у серпні 1943 р., за місяць до досягнення 15-річного віку, Володя подав заяву до військкомату з проханням відправити його на фронт. Замість фронту підлітка направили до Ленінгорської артспецшколи, яка у червні 1944 р. переїхала до Києва, де Володя і продовжував навчання. В.Романцов був нагороджений ме-

даллю за участь у Великій Вітчизняній війні, а по закінченні артшколи, як відмінник навчання, відряджений у Київське артилерійське училище, де згодом залишився на посаді викладача і командира взводу курсантів. Одночасно почав навчатися на заочному відділенні Київського університету імені Т.Шевченка, і в 1954 р. закінчив курс зі спеціальності «Історія СРСР». Відслуживши в артилерійських частинах радянської армії був переведений у запас у званні капітана. У 1960 р. склав іспити в аспірантуру Інституту історії АН УРСР (із відривом від виробництва). Отже, у науку В.Романцов увійшов у 32-річному віці, будучи вже людиною з великим життєвим досвідом.

З аспірантури його відрахували достроково у зв'язку з успішним захистом кандидатської дисертації. Він залишився в інституті на науковій роботі, але тільки на два місяці. Під час навчання в аспірантурі показав себе талановитим науковцем і людиною з великими організаторськими здібностями. Як тільки у Президії АН УРСР звільнилася посада заступника головного вченого секретаря, її запропонували В.Романцову. Він не відмовився від пропозиції, сподіваючись на те, що зможе поєднувати, як це не раз траплялося в його житті, різні форми діяльності. Виявилось, однак, що робота в «головному штабі» академічної науки не залишає часу для інших занять, і В.Романцов

зробив свій вибір. У березні 1965 р. він повернувся в Інститут історії, де, не гаючи часу, визначився з темою докторської дисертації. Проте життя складалося інакше. І, знов-таки сподіваючись, що зможе продовжувати дослідницьку працю за будь-яких умов, В.Романцов переходить на викладацьку роботу, очоливши кафедру історії України в Київському технологічному інституті легкої промисловості (нині Київський національний університет технології та дизайну), де пропрацював 26 років. Згодом продовжив викладати як професор Київського славістичного університету. Викладацьку діяльність В.Романцов не полишав до самої своєї смерті.

Темою докторської дисертації В.Романцова, яку він захистив у 1972 р., був аналіз кількісних та якісних змін у робітничому класі України за повоєнні десятиліття. Працюючи над цим питанням, 1972 р. він опублікував монографію «Робітничий клас Української РСР (1946–1970)», а в 1980, 1984 і 1987 рр. – тритомний збірник документів «Промышленность и рабочий класс Украинской ССР». Захопившись пізніше темою народонаселення України у світлі демографічної статистики, одну за одною друкує монографії «Український етнос на одвічних землях та за їхніми межами (XVIII–XX ст.) (К., 1998 р.)», «Українці на одвічних землях (XVIII – початок XXI ст.) (К., 2004 р.)», «Населення України і його різна мова за часів радянської влади та незалежності (XX – початок XXI ст.) (К., 2008 р.)», «Історична демографія України (XVIII – початок XXI ст.)», а буквально перед смертю у видавництво було передано рукопис нової книги.

Життя Володимира Омеляновича було сповнене праці, творчості, великого інтересу до людей, Батьківщини, світу. Він виростив гідного сина – Костянтина, дочекався онука Кирила.

Кілька слів про тих, хто підписався під цим некрологом. У жовтні 1960 р. завідувача кафедрою іноземних мов АН УРСР Наталія Олексіївна Одріна на прохання професора Наталії Миколаївни Раєвської сформувала з аспірантів групу для інтенсивного вивчення англійської мови у складі Т.Денисової (Інститут літератури), Н.Колоколової (Інститут філософії), С.Кульчицького (Інститут економіки) і В.Романцова (Інститут історії). Ми своєчасно склали кандидатський іспит, але не розійшлися. Зустрічаючись упродовж понад половини століття кілька разів на рік у повному складі та постійно перебуваючи на зв'язку, ми йшли життям, підтримуючи один одного. Людиною, яка тримала нас у стані єдиного організму, був Володя Романцов. Він був старший за віком і завжди готовий допомагати всім нам, молодшим. Тепер у нас є праці, визнані у світі, є наукові школи, але немає В.Романцова, який був і батьком, і старшим братом, і чуйним товаришем, з яким завжди можна було порадитися за будь-яких життєвих обставин... Вічна йому пам'ять!

**Т.Н.Денисова, Н.К.Колоколова,
С.В.Кульчицький (Київ)**